

10-мавзу. Мавзе ва даҳаларни кўкаламзорлаштириш

Режа:

- 1. Даҳаларни кўкаламзорлаштириш**
- 2. Мактабларни кўкаламзорлаштириш**
- 3. Болалар боғчаси ҳудудини кўкаламзорлаштириш**
- 4. Касалхоналарни кўкаламзорлаштириш**
- 5. Саноат корхоналарини кўкаламзорлаштириш**

ДАҲАЛАРНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Мавзе ва даҳаларни кўкаламзорлаштириш таркибига қуйидагилар кирилади: боғ, аҳоли яшаш уйлари олдини кўкаламзорлаштириш, кварталлар оралиғидаги йўл ва ўтиш жойларини кўкаламзорлаштириш; хўжалик ва ёрдамчи иншоотлар атрофидаги кўкаламзорлаштирилган ерлар, микрорайон ёки кварталлар чегарасидаги ҳимоя экинзорлар, мактаблар ва болалар боғчалари, спорт комплекси майдончаларини кўкаламзорлаштириш.

Ҳовли-жойлар ҳудудида ҳар бир уй олдида кўкаламзорлаштирилган жойлар, агар режавий шароитлар имкони мавжуд бўлса, кичик дарахтзорлар ташкил этилади. Кўкаламзорлаштирилган боғча-ҳовлиларда сабзаёт, мевали экинлар, манзарали ўсимликлар ва гуллар экиш мумкин.

Кўп қаватли бинолар олдида ўзига хос кичик дарахтзорлар барпо этиш ёки уйлар олдидаги очик майдонларни яхлит бир кўкаламзорлаштирилган яшил массивларга айлантириш мумкин. Иккала ҳолатда ҳам кўп қаватли бинолар ҳудудини кўкаламзорлаштириш қуйидагиларни ўз ичига олади: дарахтлар, буталар ва гуллар, экилган газон; кўкаламзорлаштирилган аллеялар тармоғи; болалар ва катталар дам оладиган майдонларни кўкаламзорлаштириш; спорт ва хўжалик жойлари экинзорлари. Ҳудуднинг тахминий баланси қуйидагича:

Яшил экинзорлар –65%, майдончалар –24%, аллеялар ва йўлаклар –10%, ҳар хил қурилмалар (ўриндиқлар, айвончалар) –1%.

Мавзе ва даҳаларни кўкаламзорлаштиришни лойиҳалашда қуйидагиларга эътибор қаратиш лозим:

- 1) уйлар ва майдончалар орасида қулай бўлмаган пиёдалар йўлакларини барпо этиш;
- 2) аҳоли яшаш уйлари ва бошқа иншоотларга олиб борадиган йўллар қуриш;
- 3) шовқин ва чангдан муҳофаза қилиш;

Қишлоқдаги посёлкалар ва қишлоқ хўжалик корхоналарининг режалаштирилиши ҳудудий функционал зоналарнинг мухтасар ҳолда жойлаштирилиши ва ўзаро боғлиқ бўлишини, ҳудуднинг жамоатчилик марказлари ҳудуднинг шаҳарсозлик жиҳатидан мавқеига қараб ундан самарали фойдаланишни, халқимиз тарихий архитектура-шаҳарсозлик анъаналарининг, табиий иқлим, ландшафт, миллий-маиший ва бошқа

маҳаллий ўзига хос хусусиятларнинг комплекс тарзда ҳисобга олинишини таъминлаш лозим бўлади.

Қишлоқлар ва тураржойлар ҳудуди учун табиий сув манбаларига, хушманзара дарахтзорларга яқин, ландшафти кўркем, баҳаво, ёғин сувлар йиғилиб қолмайдиган баландроқ, қулай жойлар танланиши лозим. Қаттиқ бўрон ва шамолли туманларда уларни тўсиш учун тураржойлар атрофига баланд ўсадиган экинлар экиш ёки бу мақсадда ўрмон ва дов-дарахтлар кўп бўлган жойни танлаш мақсадга мувофиқдир. Қишлоқ ландшафт архитектурасининг муҳити, меъморий-манзаравий сифатини бойитишда жойнинг табиий-иқлим шароитларидан фойдаланиш ҳам катта аҳамиятга эга. Шу мақсадда лойиҳаланган муҳит композициясига жойдаги бор яшил дарахтларни, очик сув ҳавзаларини, жой рельефининг чиройли қияликларини киритиш, айниқса муҳимдир. Уйлар, поездлар (транспорт ўтиш йўллари), кўчалар ва хонадонларнинг тарҳий ечимида ана шу табиий шароитлар эътиборга олиб лойиҳаланганда қишлоқлар манзараси ва ландшафти янада гўзаллашади.

Ана шу нуқтаи назардан, айниқса, Республикамиз шароитида табиий иқлим талабларига мувофиқ пиёда йўллар ва умумий фойдаланувчи кўкаламзорлар дам олиш зоналарининг соя-салқин бўлиши муҳим аҳамиятга эга. Буни қулай ландшафт ва иқлим шароитли туманларда кўкаламзорлаштириш ва ҳар хил ландшафт қурилмалари ёрдамида амалга ошириш мумкин бўлса, чўл ҳамда лалмикор яйловли туманларда турли-туман мўъжаз меъморий шакллар ва қурилмалар (соябонлар, ишжомлар, галереялар, кўча кўлами устидан ишланган воишлар, яхлит ҳажмлар ва бошқалар) ёрдамида бажариш мумкин.

Қишлоқ тураржой қурилишига хос бўлган қиёфалардан бири кўча перспективасининг узлуксизлиги, шаклларнинг изчиллиги, силуэтнинг оддийлигидир. Кўча қурилишининг характерли ўхшашлигида унга хос бўлган бундай қиёфани бойитиш мақсадида халқ меъморчилиги тураржой бинолари қурилишида қўлланилган ҳар хил урғу (аксент)лар киритиш ҳисобига амалга оширилишини таклиф қиламиз.

Вилоят архитектура ва қурилиш бўлимлари, туман архитекторларида жойларда аҳолини қишлоқ уйларининг намунавий меъморий безаклари, кўчаларни ва оммавий дам олиш масканлари - боғ-парклар ва хиёбонларни кўкаламзорлаштириш, уларда қўлланиладиган ўсимликлар ва ландшафт композициялари, ҳовли ландшафт дизайни ечимлари билан таништирувчи график-албомлар бўлиши керак.

Юқорида кўрсатилган тадбирларни амалга ошириш, лойиҳалаш ва юқори тажрибасида уларга амал қилиш, қишлоқ архитектураси ва умуман, қишлоқларимиз қиёфасини, ландшафт архитектураси ва дизайнини замонамиз талабларига мос равишда ўзгартиришга, қишлоқларимизни қайта қуриш суръатини тезлаштиришга ёрдам беради

МАКТАБЛАРНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Мактаблар ҳудудидаги яшил экинзорлар вазифалари куйидагича: 1) иссиқ, чанг ва шовқиндан ҳимоялаш; 2) танаффус пайтида дам олиш учун кулай шароитлар яратиш ҳамда биология ва бадантарбия (физкультура) машғулотларини очик ҳавода ўтказиш; 3) манзарали кўринишларни яхшилаш. Мактаб майдонида мактаб биноси, хўжалик иншоотлари, ўқув-тажриба бўлими (мевали боғ, сабзавот боғчаси, дендрарий, кўчатхона, оранжерея, астрономия ва география майдончалари, зоология бурчаги ва бошқалар) ажратилади.

Худуднинг баланси: бинолар – 10-12%, йўлаклар ва майдончалар – 35%, яшил экинзорлар – 53-55% бўлиши даркор. Майдон атрофида дарахт ва буталардан ҳимоя чизиғи барпо этилади. Спорт майдончалари атрофида дарахтлар, яшил тўсиқлар этилади, шунингдек, тоқлар билан ўралган ишқомлар яратилади. Дам олиш учун аллея экинзорлари, перголалар (ўсимликлар чирмашиб ўсадиган), гуруҳли дарахтлар, буталар ва гуллар экилган газонлар яшил ўсимликлар билан ўралган ўйин майдончалари ташкил этилади.

Яшил экинзор турлари ҳар хил бўлиши ва улар таркибида ушбу ҳудудда кенг тарқалган, ҳамда камёб бўлган турлар экилиши лозим. Заҳарли ва тиканакли ўсимликлардан фойдаланилмайди.

БОЛАЛАР БОҒЧАСИ ҲУДУДИНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Бирор-бир ҳудудни кўкаламзорлаштиришдан олдин, унинг хусусиятлари ва мақсадлари олдиндан ўйлаб режалаштирилади. болалар боғчалари, дам олиш оромгоҳлари ва мактаблар атрофини кўкаламзорлаштириш бундай масканлар ҳовлиларини ташқи шовқиндан, чанг-тўзон зарраларидан ҳимоялайди. боғча ва мактаб ҳовлисида микроиклим намоён этади. ушбу ҳудудларда ҳар хил турдаги манзарали япроқ ва нинабаргли дарахт, бута ва гул турларидан барпо этилган композицион кўринишлар ёшларни табиатни, унинг ўсимлик ва фауна оламини севишга, уни асраб-авайлашга ундайди.

Чунки манзарали ўсимликларнинг навбатма-навбат гуллаб туриши, турли хил баргларнинг товланиши, уларда сайроқи кушларнинг ин кўйишлари ва сайраб туриши болалар қизиқишини орттиради.

Олиб борилган кузатувлар натижасида шу нарса маълум бўлдики, болалар йил фаслларига боғлиқ ҳолда очик ҳавода сайр қиладилар, қизиқарли ўйинлар ўтказадилар. масалан: болалар

- қишда очик ҳавода – 33% ;
- баҳор ва куз фаслида – 48% ;
- йилнинг ёз фаслида – 90% вақтларини очик ҳавода ўтказадилар.

Болалар боғчалари ва мактаблар ҳудудида бугунги кунда куйидагича кўринишдаги спорт майдончалари ва иншоотлар қуришга руҳсат берилади: ҳар хил ўйинлар ўтказиш учун умумий майдонлар, боғчаларда алоҳида болалар гуруҳлари учун ташкил этилган майдончалар, ҳар хил кўринишга эга бўлган манзарали жойлар, мактабларда футбол ва волейбол майдончалари, тортилиш турниклари учун жойи, ноёб ҳайвончалар ва кушларни сақлаш жойлари, сузиш сув ҳавзалари ва ёпиқ айвонлар қурилади.

Шунингдек, мактабларда ботаника ва биология фанларидан амалий машғулотлар олиб бориш учун ҳар хил манзарали ва мевали дарахт, бута турларидан боғлар ташкил этилади.

Болалар боғчаси ҳудудида қуйидаги майдонча ва иншоотларни жойлаштириш тавсия этилади: ўйинлар учун умумий майдонча, болалар учун алоҳида майдончалар, айвонча, уклаш ва сояда ўйнаш учун чорбоғ, ҳайвонлар бурчаги, сабзавот боғчаси, мева – резавор боғ, бассейн, хўжалик ҳовлиси.

Ҳудуднинг баланси тахминан қуйидагича: яшил экинзорлар 60%, майдончалар – 20%, аллеялар ва йўлакчалар – 8%, иншоотлар – 12%, 1 гектар майдон ҳисобига – 150-180 та дарахт ва 2000-2500 та бута экилади. Майдоннинг ташқи чегарасида дарахт ва буталардан икки қаторли қилиб химоя экинзорлари барпо этилади.

Болалар майдончаларини ўзаро ажратишда баландлиги 1,2 метр бўладиган уч қаторли яшил тўсиқлардан фойдаланилади. Майдончаларни соялатиш учун кенг, қалин шох-шаббали дарахтлар экилади (яшил тўсиқлар қаторида ёки майдончанинг ўзида), шунингдек, ўсимликлар чирмашиб ўсадиган устунлар ясалади. Болалар майдончаларидаги қуёшли ва соя жойлар нисбати шундай тақсимланиши керак-ки, соялатилган жойлар эрталабки вақтда умумий очиқ майдоннинг 1/3, кечки пайтда эса – ярмидан кўп бўлмаган қисмини эгаллаши лозим. Жануби-ғарбий ва жануб томондаги ойналарни ва деворларни кенг шохшаббали дарахтлар билан соялатиш мақсадга мувофиқдир.

Гуллар бинога кириш олдида, ота-оналар кутиш жойларида бадантарбия ва умумий ўйин майдончалари олдида экилади. Бир йиллик гулларни йўлакчалар ёнига экиш мақсадга мувофиқ, бунда болалар гулларга сув қуйишлари мумкин. Кўп йиллик гулли ўсимликлар асосан гуруҳлаб газонга экилади.

Ҳайвонлар ва қушлар учун майдонча, шунингдек, хўжалик ҳовлиси майдоннинг ичкари қисмига жойлаштирилади ҳамда дарахт ва буталар билан ажратилади. Режалаштирилган барча қисмлар бир-бири билан ўзаро 1,5 метр кенгликдаги йўлакчалар билан боғланади. Дарахт ва буталарнинг турлари ранг-баранг бўлишини назарда тутиш лозим, чунки бунда болаларнинг ўсимлик дунёси билан танишиш имкони туғилади.

Шунингдек, улар таркибида кўп йиллик ва узоқ вақт гуллайдиган бир йиллик ўсимликлар кўпроқ бўлиши лозим. Заҳарли баргли ва мевали ўсимликлар масалан, сумах (татун), тиканли ўсимликлар (гледичия, жийда) ҳамда ҳудудни ифлослантирувчи (терақ, заранг, чинор, дарахтларнинг оналик ўсимликлари) дарахт ва буталар сафидан чиқариб ташланади. Болалар боғчасида экиш учун фитонцидлик хусусиятларига эга бўлган ўсимликларни (виргин арчаси, крим қарағайи, япон сафораси ва бошқалар) ҳамда ҳавони ионлаштирувчи (қанотчали эман, соқолли қайин ва бошқалар) дарахтларни экиш алоҳида муҳим аҳамиятга эга.

КАСАЛҲОНАЛАРНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Касалхона ҳудудини кўкаламзорлаштириш тамойили касалхона режасининг умумий схемасига (бинолар, иншоотлар, майдончалар ва бошқа қурилмаларни жойлашиши) ҳамда экинзорлар мақсадига қараб белгиланади.

Касалхона ҳудудидаги кўкаламзорлаштиришнинг мақсади қуйидагича: очик ҳавода муолажаларни ўтказиш, беморларнинг сайр этиш ва дам олиши учун мўътадил микроиқлим ҳамда санитар-гигиеник шароитларни яратиш; даволаш биноларида ёруғлик режимини яхшилаш ҳамда уларни чанг ва шамолдан муҳофазалаш; яшил экинзорлар ёрдамида ҳудуднинг турли функционал бўлимларини чегаравий ажратиш; ҳудудни манзарали кўринишини яхшилаш.

Касалхона ҳудудида кўкаламзорлаштирилган майдон умумий майдонга нисбатан 70% дан кам бўлмаслиги лозим, яъни бир касалга 50 м² яшил экинзорлар тўғри келадиган бўлиши керак. Транспорт ҳаракатланадиган йўл, йўлаклар ва аллеялар майдони 17% дан ошмаслиги лозим. Касалхоналар ҳудудини кўкаламзорлаштириш бўйича тамойилли ғоялар қуйидагиларни ташкил этади: касалхона ҳудуди атрофида дарахт ва буталарнинг қаторли экинзорлари барпо этилади. Хўжалик бинолари ва ёрдамчи иншоотлар ҳудуди, касалхонанинг қолган қисмидан дарахтларнинг қалин экилган қоплами билан ажратилади. Ҳудуд ичидаги барча йўллар йўналишида ҳам дарахтлар қаторлаб экилади. Ҳар бир даволаш биноси олдида боғлар яратиш, махсус муолажалар учун майдончаларни кўкаламзорлаштириш, сайр қилишга мўлжалланган йўлакларга ҳам яшил экинзорлар ташкил этиш лозим.

Экин турлари ассортименти кенг бўлиб, унда нинабаргли ўсимликлар аксарият қисмини ташкил этиш зарур. Шакли-шамойилига, рангига кўра турли бўлган дарахт ва буталардан фойдаланган ҳолда ҳудуд манзарасини ёрқин равишда безатиш, бунда кўпроқ гуллардан фойдаланиш мақсадга мувофиқ.

Кўкаламзорлаштиришнинг яна бир хусусиятларидан бири бу одамлар кўпроқ ҳаракатланадиган шифохоналар ва саноат корхоналарида яшил ҳудудлар барпо этишдан иборатдир. шифохоналар атрофини кўкаламзорлаштириш ишлари шифохонанинг умумий схемасидан (бўлимлар ва корпусларининг жойлашишидан, қурилиш майдончаларининг тузилишидан) келиб чиқилган ҳолда манзарали дарахтлар ва бута турлари жойлаштирилади.

Шифохоналар ва саноат корхоналари атрофида яшил ҳудудлар барпо этишдан мақсад шифохона беморлари ва саноат корхоналари ишчи-ҳодимларининг кунлик ҳаёт фаолиятларида уларнинг ҳудудида ҳаво таркиби доимо тоза бўлиши, унда микроиқлимнинг мавжуд бўлиши, ҳовлида санитар-гигиеник шароит ни меъёрида бўлиши ва ҳовли ички ҳаёт фаолиятини ташқи шовқин-сурондан ҳимоялаш, гармсел ва чанг зарраларидан ҳимоя қилишдан иборатдир. натижада беморлар соя-салқин жойларда бемалол дам оладилар, сайр қиладилар, ишчилар тушликда бироз бўлсада ҳордиқ чиқарадилар. ушбу ҳудудларда ўта манзарали, серсоя, кенг япроқли ва ям-яшил нинабаргли дарахтлар эман, каштанлар, гўзал каталпа, ипак акация, арғувон ва сув

бўйларида мажнунтоллар, дам олиш жойлари атрофида манзарали бутасимонлар ва анвойи гуллар жойлаштирилади.

Бу эса ўз навбатида дам олувчи беморлар ва саноат корхоналари ишчи-ходимлари учун тоза ҳаво манбаидир. яшил ўсимликлар ҳаво таркибини тозалайди ва ҳаво таркибидаги захарли газларни ўзида ушлаб қолувчи фитонцидлар ажратади.

Кўкаламзорлаштирилаётган майдон шифохона умумий ер майдонининг 70% ини ташкил этиши ёки ҳар бир беморга 50 м² яшил ҳудудлар тўғри келиши керак бўлади. йўловчилар йўлаги, йўллар ва кичик хиёбонлар учун ер майдони 17% дан ошмаслиги керак. манзарали дарахт ва буталар қаторга олиб ёки гуруҳ ҳолида жойлаштирилиб борилади. шифохона ҳудудида ўзидан ҳар хил ноқулай ҳид тарқатувчи ўсимликларни экишга рухсат берилмайди. Чунки бундай ҳаво таркиби баъзи беморларга салбий таъсир қилиши мумкин.

САНОАТ КОРХОНАЛАРИНИ КЎКАЛАМЗОРЛАШТИРИШ

Саноат корхоналарининг ҳудуди “завод-боғ,” “фабрика-боғ” кўринишида бўлмоғи лозим. Яшил экинзорлар ишчи ва хизматчиларни ишлаб-чиқаришнинг захарли чиқитларидан, ноқулай иқлим шароитларидан (юқори ҳарорат, ҳавонинг паст нисбий намлиги, шамоллар) муҳофаза қилиш учун хизмат қилади; қисқа муддатли дам олиш учун қулай шароитлар яратади, ҳудуднинг манзарали безатилишини таъминлайди.

Завод ва фабрикалар ҳудудининг қуйидаги қисмлари кўкаламзорлаштирилади:

Жамоат ва маъмурий бинолар олдидаги майдонлар, корхонага кириш жойлари, ишчи ва хизматчилар дам оладиган жойлар, корхона ҳудуди ичидаги йўллар, ишлаб чиқариш, омборхона ва ёрдамчи бинолар олдидаги очиқ майдонлар, ҳудуд атрофидаги ҳимоя экинзорлари.

Алоҳида жамоат ва маъмурий бинолар олдидаги майдончаларда хиёбонлар ташкил этилади. Кичик дарахтзорлар, боғлар, ток билан ўралган ишқомлар, мевали боғлар дам олиш жойи бўлиб хизмат қилади.

Транспорт ҳаракатланадиган йўлларнинг кўкаламзорлаштирилиши, уларнинг икки томонига (ҳар томонидан 1-2 қатор қилиб) дарахтлар экиш билан амалга оширилади. Корхонадаги пиёдалар йўлакчалари турли тартибда кўкаламзорлаштирилади; йўлакчанинг бир ёки иккала томонидан дарахтлар экиш; дарахтлар қатори ёнида буталар экиш; фақат буталарни экиш; газонлар ташкил этиш; гуллар экиш. Бундан ташқари, ушбу услубларнинг бир нечтасини биргаликда қўллаш мумкин.

Бинолар орасидаги ва алоҳида бинолар атрофидаги кўкаламзорлаштирилган майдонлар кичик (аллея ва йўлакларсиз) ва катта (майдончалар ва йўлакчалари билан) бўлиши мумкин.

Унча катта бўлмаган майдончаларда қуйидаги экинзорларнинг бири қўлланиши мумкин – гуруҳли экинлар, яшил дарахтлар массиви, алоҳида дарахтлар экилган газонлар, гуллар; катта ҳажмдаги майдонларнинг кўкаламзорлаштирилиши дам олиш жойлари ва пиёдалар йўлакчалариникига ўхшаш бўлади.

Ўсимликлар турини танлашда, уларнинг чанг ва захарли газларга чидамлилиқ даражаси инобатга олинади. Бунда кўкаламзорлаштиришнинг инсон психологиясига таъсири ҳам эътиборга олинади.

Ишлаб чиқариш жараёни кучли шовқин таъсири остида бўладиган цехдан чиқиш жойида рангига ва композициясига кўра майин экинзорлар яратиш, ва аксинча, бир меъёрадаги, тинч иш ҳолатидан кейин инсоннинг ёрқин гулзорлар, турли шакл–шамойилга эга ўсимликлар орасида бўлиши фойдалидир.

Қишлоқ жойларидаги ишлаб чиқариш ҳудудида ҳам саноат корхоналаридагига ўхшаш тамойилга асосан кўкаламзорлаштирилади.

Саноат корхоналари ва аҳоли яшаш жойлари ўртасида яшил ҳудуд барпо этилади. Ушбу яшил ҳудуд аҳоли яшаш жойларини саноат корхоналарининг зарарли таъсиридан ҳимоя қилиши зарур. Муҳофаза ҳудуди дарахт экинларининг кўп қаторли экинзорларидан ташкил этилади. Қалин шох-шаббали баланд бўйли дарахтлар қатор оралари ва қатордаги дарахтлар оралиғи 2x3 метр қилиб жойлаштирилади. Ушбу ҳудуднинг марказида мевали боғлар, сабзаёт томорқалари (боғчалари), кўчатхоналар барпо этиш мумкин. Кўп ҳолларда муҳофаза экинзорлари фақатгина шох-шаббали дарахтлардан ташкил этилади. Муҳофаза ҳудудининг кенглиги ҳар хил 1000 метрдан 50 метргача ва у корхонанинг зарарлилиқ даражасига боғлиқ бўлади.

Зарарлик даражасига кўра барча корхоналар 5 синфга бўлинади ва ҳар қайси синф учун экинзор ҳудудининг кенглиги алоҳида белгиланади:

I синф – йирик кимё, металлургия, цемент ва нефтни қайта ишловчи заводлар, йирик электр станциялари ва бошқалар;

Муҳофаза ҳудуди кенглиги – 1000 метр.

II синф – нисбатан кичик бўлган кимё, металлургия ва цемент саноати корхоналари; кўмир саноати корхоналари, кичикроқ электр станциялари ва бошқалар; Муҳофаза ҳудуди кенглиги – 500 метр.

III синф – кимё, металлургия саноати кичик корхоналари, тери, толаларни ишлаш, мато ва қоғозларни тўйинтириш корхоналари, кичик электр станциялари ва бошқалар.

Муҳофаза ҳудуди кенглиги – 300 метр.

IV синф – уй-қуриш комбинатлари, қоғоз, шифер, ғишт, ойна ва фарфор ишлаб чиқарадиган корхоналар, пахта тозалаш заводлари, тамаки ишлаб чиқариш фабрикалари ва бошқалар.

Муҳофаза ҳудуди кенглиги – 100 метр.

V синф – парфюмерия, пойафзал фабрикалари, консерва заводлари, соат заводлари, дурадгорлик устахоналари ва бошқалар.

Муҳофаза ҳудуди – 50 метр.

Қишлоқ жойларида ишлаб чиқариш ва аҳоли яшаш ҳудудлари ўртасида кенглиги 20-50 метрлик ҳимоя экинзори барпо этилади.